

mého práva na provedení úkonu, k jehož ochraně by mohl nastoupiti cestu stížnosti jako soukromý účastník (§ 9 nesp. řiz.). Je proto dovolací rekurs nepřipustným a bylo jej odmítnouti.

Čís. 3882.

Sudiště podle Šu 99 j. n.

Byla-li původní žaloba na cizozemce u tuzemského soudu pro místní nepřislušnost odmítnuta a žalovanému присouzeny útraty mezisporu, nejsou útraty ty »jměním« žalovaného, o něž bylo by lze opřítí místní příslušnost pro novou žalobu o touž pohledávku.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 400/24.)

Dřívější žaloba žalující firmy proti žalovanému bytem ve Vídni podaná u krajského soudu v Hradci Králové jakožto sudiště podle Šu 88 odstavec druhý j. n., byla pro místní nepřislušnost dovolaného soudu v prvé i druhé stolici odmítnuta a byly žalovanému přiznány náklady tohoto mezisporu. Krátce po rozhodnutí rekursního soudu podala táž firma proti témuž žalovanému u téhož soudu žalobu na zaplacení téže pohledávky, opírajíc místní příslušnost o sudiště jmění podle Šu 99 odstavec první j. n. z toho důvodu, že dluhuje žalovanému onu útratovou pohledávku. Soud první stolice zamítl námitku místní nepřislušnosti, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pohledávka, o níž žalobce opírá místní příslušnost dovolaného soudu, nemůže býti pokládána za »jmění« ve smyslu Šu 99 j. n. Každý zákonný předpis musí býti vykládán v duchu a úmyslu zákonodárcově tak, by k platnosti přišla pravá vůle zákonodárce. Kdyby výsledek slovního výkladu nesouhlasil s výkladem logickým, přísluší tomuto přednost, protože slova jsou jen prostředkem projevu vůle zákonodárcovy. Bylo by obcházením zákona, kterému zákonodárce jistě nechtěl, kdyby ze slovního výkladu Šu 99 odstavec první j. n. bylo vyvozováno, že odepření příslušnosti jest důvodem pro založení příslušnosti, ať již žalobce takový výsledek hned od původu zamýšlel, nebo důsledků takového odmítnutí teprve dodatečně využil. Tím by se zvrátilo vítězství žalovaného z prvního podružného sporu v jeho porážku ve druhém podružném sporu, ačkoliv obě žaloby jsou jen formálně různými žalobami, kdežto v podstatě jest to žaloba táž. Nutno tedy v duchu zákonodárcově setrvati při dosavadní praxi, že útratová pohledávka, vzniklá žalovanému proti žalobci v dřívějším mezisporu, není způsobilá, by založila sudiště jmění pro obnovenou žalobu.

Čís. 3883.

Pro žalobu majitele zabraného velkostatku na pachtýře o uznání, že z důvodu pachtovní smlouvy peníz, přiznaný Státním pozemkovým úřa-

dem za animální hnojení zabraných pozemků a za osetí a obdělávání jich, přísluší žalobci, a o plnění z toho vyplývající, jest výlučně příslušným soud okresní (§ 49 čís. 5 j. n.).

(Rozh. ze dne 21. května 1924, R I 409/24.)

Žalobu na pachtýře o uznání, že peníz, přiznaný Státním pozemkovým úřadem za animální hnojení zabraných pozemků a za osetí a obdělávání jich přísluší žalujícímu majiteli zabraného majetku, že žalovaní jsou povinni svoliti k tomu, by Státní pozemkový úřad peníze vyplatil žalobci a, kdyby je Státní pozemkový úřad byl vyplatil žalovaným, že jsou žalovaní povinni peníze ty žalobci vyplatiti (celkem šlo o 42.000 Kč), zadal žalobce na okresním soudě v O., v jehož obvodu byl zabraný dvůr. Žalobu odůvodňoval žalobce ustanoveními pachtovní smlouvy, jmenovitě ustanovením Šu 26 smlouvy: »Pachtýři jsou povinni, odevzdati při ukončení pachtu stejné plochy, oseté řepkou, pšenicí, žitem, červeným a bílým jeztelem, jak jim při počátku tohoto pachtu budou odevzdány a jak plochy ty ve výkazu budou uvedeny, a jsou povinni dáti náhradu za scházející plochy řepky, pšenice, žita nebo jetele. Při osetí musí býti použito vesměs na výměru jedné měřice při pícnici 45 litrů, při žitě 50 litrů, při řepce 4 litry a při jeteli 3 kg zdravého a klíčivého zrna (semena) při pomrvení jedné měřice 8 vozy po 8 q mrvy. Pachtýři jsou povinni odevzdati tak velkou plochu zoraných polí, jak velká plocha polí jim zorána bude odevzdána, aniž by se vyžadovala totožnost pozemků, nýbrž stačí, když se tak stane v mezích a rámci plánu k obhospodařování určeného, a propachtovatel prohlašuje, že přijme pozemky tak rozdělené, jak po dobu pachtu bylo jich užíváno. V případě, že by tato pachtovní smlouva před ukončením pachtovní doby byla zrušena, nastanou ohledně právě uvedených podmínek modifikace, podmíněné roční dobou, ve které zrušení pachtu se stalo, při čemž propachtovatel nebude povinen hraditi pachtýřem eventuelní náklady hospodařovací, naproti tomu však pachtýři budou povinni nahraditi úbytek, který by se objevil tím, že by oseté plochy byly menší, než jaké dle výkazu byly stanoveny. Množství na zásoby píce a slámy, jež nutno odevzdati, event. se nedostávající, jsou pachtýři povinni nahraditi běžnými trhovými cenami opočenskými, podobně jsou povinni nahraditi propachtovateli i nedostávající se množství mrvy, kdežto větší množství mrvy, jež při odevzdání by bylo zjištěno, jsou pachtýři povinni odevzdati propachtovateli bez náhrady. Ohledně množství zásob píce, slámy a mrvy platí obsah výkazů, jež budou sepsány.« K námitce věcné a místní nepříslušnosti jakož i nepřípustnosti pořadu práva soud prvního státního žalobu odmítl, rekursní soud obě námitky zamítl. Důvody: Základem žalobního nároku jest pachtovní smlouva ze dne 10. listopadu 1918 a pachtovní poměr, z ní mezi spornými stranami vzniklý. Jde tedy o rozepři, spadající pod ustanovení Šu 49 čís. 5 j. n., a jest pro otázku soudní příslušnosti lhostejno, zda pachtovní poměr byl zrušen zabráním propachtovaných nemovitostí žalobcových a dalším zakročením Státního pozemkového úřadu. Nezáleží také na tom, že i rozhodnutí tohoto úřadu o náhradě žalovaným za hnojení, osetí a obdělání jest právním součinitelem žalobního nároku.

Okresní soud v O. jest tudíž pro tento spor předmětně i místně příslušným, neboť předmět pachtu jest v jeho obvodu (§ 83 j. n.). Základem a východiskem žalobního nároku jest smlouva pachtovní a dle zdůvodnění žaloby a dle znění žalobního návrhu není pochyby, že jde o poměr stran a o nárok na náhradu dle práva soukromého, že tedy jest přípustným pořad práva a nezáleží prozatím na tom, zda jsou splněny právní předpoklady tohoto nároku a zda lze jej již nyní vymáhati.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Napadené usnesení vyhovuje věci i zákonu; vývody dovolacího rekursu nejsou způsobilé; by vyvrátily správné odůvodnění onoho usnesení. Otázku přípustnosti pořadu práva a příslušnosti soudní v této věci právní posuzovati jest vzhledem na ustanovení Šu 41 j. n. podle údajů žalobcových. Z toho, co žalobce v tomto sporu přednesl v první stolici, a ze znění jeho žalobní žádosti plyne zřejmě, že se domáhá žalobou proti žalovaným nároku soukromého ze soukromoprávního důvodu pachtovní smlouvy, že tedy pořad práva není vyloučen, nýbrž naopak, že jest přípustným a že okresní soud v O. jest předmětně i místně příslušný pro řízení a rozhodnutí o žalobě této. Žalobce neuplatňuje žádného nároku proti Státnímu pozemkovému úřadu, nýbrž proti pachtérům z důvodu, že byli podle pachtovní smlouvy povinni, při ukončení pachtovního poměru odevzdati mu bez náhrady hnůj pohotově jsoucí, rovněž pak odevzdati mu pozemky určitým umluveným způsobem oseté, a že pachtovní poměr jest ukončen, že tedy přísluší mu náhradní nárok z uvedeného právě důvodu proti pachtérům, jimiž jsou žalovaní. Ovšem nedomáhá se proti nim výhradně hotového zaplacení náhrady, nýbrž v první řadě domáhá se jejich svolení, by příslušné, pozemkovým úřadem určené částky nebyly vyplaceny jim, nýbrž jemu; tím však není jeho soukromoprávní nárok z pachtovní smlouvy zbaven této své právní povahy, nýbrž jest jen upraven vzhledem na to, že Státní pozemkový úřad převzal nemovitosti, které byly předmětem pachtovní smlouvy a že následkem toho nemůže nastati a nenastane odevzdání jejich žalovanými žalobci, jak se to děje pravidelně při skončení pachtovního poměru. Vzhledem k tomu jest nerozhodno, že pachtovní smlouva stran neobsahuje ustanovení o tom, že by žalovaní byli povinni, vzdáti se ve prospěch žalobcův náhrady, které se jim dostane od osoby třetí z důvodu předčasného zrušení pachtovního poměru, ani o tom, že by byli povinni, takovou náhradu žalobci vydati. Žalobce vyvozuje svůj žalobní nárok ze závazků, převzatých žalovanými v pachtovní smlouvě; procesní soud první stolice bude povinen, svým časem v rozhodovacích důvodech svého rozsudku uvážiti všechny důležité skutkové okolnosti a právní předpisy a podle toho v nálezu rozsudečném rozhodnouti, zdali a pokud žalobní žádost jest oprávněna. O náhradu za investice, předsevzaté žalovanými, podle Šu 43 a 43 a) zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 (13. července 1922, čís. 220) sb. z. a n. nejde, protože nelze zde užiti předpisův §§ 43, 43 a), 46, 47 a 50 a) těchto zákonů o příslušnosti pozemkového úřadu a zemského soudu v Praze. Žalovaní sami tvrdí v dovolacím rekursu, že zemský civilní soud

v Praze v řízení rozvrhovacím dosud nerozhodl o jejich žádosti za příkazání částky, pozemkovým úřadem vyměřené, a o odporu, žalobcem proti tomu vzneseném; nelze tedy toho času uvažovati o tom, jaké právní účinky by rozhodnutí to mělo pro žalobce a žalované.

Čís. 3884.

Konkurenční zákaz mezi podnikateli jest nicotným pouze tehdy, je-li časově neobmezeným a místně nepřiměřeně rozsáhlým, nebo zasahuje-li do výdělečné svobody smluvníka způsobem, převyšujícím míru nezbytnou.

(Rozh. ze dne 21. května 1924, Rv I 96/24.)

Žalobce, majitel živnosti lakýrnické a natěračské přijal v roce 1922 žalovaného za společníka, při čemž bylo umluveno, že žalovaný 5 let po zrušení společnosti nebo vystoupení z ní v okresích, v nichž byly provozovny žalobcovy, totiž v P. a v N., ani samostatně nebude provozovati živnost ani nebude pracovati jako pomocník. Ježto dle tvrzení žalobce žalovaný toto smluvní ustanovení porušil, domáhal se žalobce určení, že žalovaný není oprávněn 5 let po zrušení společenství provozovati řemeslo lakýrnické a natěračské v obvodu okresu N. a že jest povinen zdržeti se po uvedenou dobu provozování živnosti lakýrnické a natěračské v obvodu okresu N. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl, **o d v o l a c í s o u d** usnesením ze dne 27. října 1922 zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. **D ů v o d y:** Úmluva, kterou se jedna strana vůči druhé straně zavazuje, že se zdrží po určitou dobu a v místně ohraničeném obvodu činnosti v určitém výrobním provozu, není nedovolenou a není proti dobrým mravům (§ 879 obč. zák.), pokud straně, která se zákazu podrobila, zbývá možnost, by si činností ve výdělečném oboru, pro který se vyučila a s nímž jest obeznámena, vydělala tolik, co potřebuje k zachování své existence a po případě ku krytí životních potřeb své rodiny. V tomto případě zákaz, provozovati živnost malířskou a lakýrnickou a pracovati jako pomocný dělník, obmezen na dobu 5 let po rozvázání smlouvy společenské nebo vystoupení žalovaného a pouze na okresy, v nichž společníci živnost provozovali, tedy na okres P. a na okres N. tak, že žalovaný má možnost i za trvání účinnosti konkurenční doložky rozvinouti svou výdělkovou činnost buď jako samostatný živnostník nebo jako pomocný dělník jinde mimo ony dva okresy a není tedy vydán nouzi, jak se první soudce domnívá. Okolnosti, na které žalovaný poukazuje a pro které první soudce upírá oné doložce platnosti, totiž nedostatek hmotných prostředků k vystěhování se z nynějšího působiště do jiného místa, jakož i nynější bytová nouze stěžující vyhledání vhodného bytu v jiném místě, byly tu již v době, kdy převzal žalovaný povinnost z konkurenční doložky, mohl s nimi tedy žalovaný počítati a proto nemůže je v tomto sporu s úspěchem namítati proti žalobnímu nároku. Opačný náhled prvního soudu, který vedl k zamítnutí žaloby, nelze sdíleti. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** na to znovu žalobu zamítl, **o d v o l a c í s o u d**